॥ अथ तर्कसंग्रहः प्रारभ्यते ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ निधायहृदि विश्वेशंविधाय गुरुवंदनम् ॥ बालानांसुखबोधाय
क्रियतेतर्कसंग्रहः ॥ १ ॥ द्रव्य गुणकर्म सामान्य विशेषसमवायाभावाः सप्त पदार्थाः ॥
तत्रद्रव्याणि ॥ पृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशकालदिगात्ममनांसिनवैव ॥ रूपरसगंधस्प
र्श संख्यापरिमाणपृथक्त्वसंयोगविभागपरत्वा परत्व गुरुत्वस्नेहशब्दबुद्धिसुखदुःखे-
च्छाद्वेषप्रयत्न धर्माधर्मसंस्काराश्चतुर्विंशति गुणाः ॥ उत्क्षेपणापक्षेपणाकुंचनप्रसार
णगमनानि पंचकर्माणि ॥ परमपरंचेति द्विविधं सामान्यम् ॥ नित्यद्रव्यवृत्तयो वि
शेषास्त्वनंता एव ॥ समवायस्त्वेक एव ॥ अभावश्चतुर्विधः ॥ प्रागभावः प्रध्वंसाभावो, ऽत्यंताभावो

त· १

न्योन्याभावश्चेति। गंधवती पृथिवी ॥सा द्विविधा॥ नित्याऽनित्या च॥ नित्या परमाणु-
रूपा॥ अनित्या कार्यरूपा॥ पुनस्त्रिविधा॥ शरीरेंद्रियविषयभेदात्॥ शरीरं अस्म
दादीनां इंद्रियं गंधग्राहकं घ्राणं॥ नासाग्रवर्ति॥ विषयो मृत्पाषाणादिः॥ शीतस्पर्श
वत्य आपः॥ ताश्च द्विविधाः॥ नित्या अनित्याश्च॥ नित्याः परमाणुरूपाः॥ अनि-
त्याः कार्यरूपाः॥ पुनस्त्रिविधाः॥ शरीरेंद्रियविषयभेदात्॥ शरीरं वरुणलोके॥ इंद्रि
यं रसग्राहकं रसनं जिव्हाग्रवर्ति॥ विषयः सरित्समुद्रादिः॥ उष्णस्पर्शवत्तेजः॥ तच्च
द्विविधं॥ नित्यमनित्यं च॥ नित्यं परमाणुरूपम्॥ अनित्यं कार्यरूपं॥ पुनस्त्रिविधम्॥

सं· १

शरीरेंद्रिय विषयभेदात् ॥ शरीरमादित्यलोके ॥ इंद्रियंरूपग्राहकंचक्षुः कृष्णताराग्र
वर्ति ॥ विषयश्चतुर्विधः ॥ भौमदिव्यौदर्याकरजभेदात् भौमं वन्ह्यादिकं ॥ अविं
धनं दिव्यं विद्युदादि ॥ भुक्तान्नपरिणामहेतुरौदर्यम् ॥ आकरजं सुवर्णादि रूपर
हितस्पर्शवान्वायुः ॥ सद्विविधः ॥ नित्योऽनित्यश्च ॥ नित्यः परमाणुरूपः ॥अ
नित्यः कार्यरूपः ॥ पुनस्त्रिविधः ॥ शरीरेंद्रियविषयभेदात् शरीरं वायुलोके ॥
इंद्रियंस्पर्शग्राहकंत्वक्सर्वशरीरवर्ति ॥ विषयोवृक्षादिकंपनहेतुः ॥ शरीरान्तः संचा
री वायुः प्राणः सएकोप्युपाधिभेदात् प्राणापानादिसंज्ञांलभते ॥ शब्दगुणकमाका-

शम् ॥ तच्चैकं विभु नित्यंच ॥ अतीतादिव्यवहारहेतुःकालः ॥ सएको विभुर्नित्यश्च
॥ प्राच्यादिव्यवहारहेतुर्दिक् ॥ साचैका विभ्वी नित्याच ॥ ज्ञानाधिकरणमात्मा ॥ सद्वि
विधः ॥ परमात्माजीवात्माचेति ॥ तत्रेश्वरः सर्वज्ञः परमात्मा एक एव ॥ जीवः प्रतिशरी
रंभिन्नः विभुर्नित्यश्च ॥ सुखाद्युपलब्धिसाधनमिंद्रियंमनः ॥ तच्च प्रत्यात्मनियत
त्वादनंतमणुरूपंनित्यंच ॥ चक्षुर्मात्रग्राह्यो गुणोरूपं ॥ तच्चशुक्लनीलपीतरक्तहरित
कपिशचित्रभेदात् सप्तविधम् ॥ पृथिवीजलतेजोवृत्ति ॥ तत्रपृथिव्यां सप्तविधं ॥ अ
भास्वरं शुक्लंजले ॥ शुक्लंभास्वरंतेजसि ॥ रसनग्राह्यो गुणोरसः ॥ सचमधुराम्ल

लवणकटुकषायतिक्तभेदात् षड्विधः ॥ पृथिवीजलवृत्तिः ॥ पृथिव्यां षड्विधः ॥ जले
मधुर एव ॥ घ्राणग्राह्यो गुणो गंधः ॥ सद्विविधः ॥ सुरभिरसुरभिश्च पृथ्वीमात्रवृत्तिः
॥ त्वगिंद्रियमात्रग्राह्यो गुणः स्पर्शः सच त्रिविधः ॥ शीतोष्णानुष्णाशीतभेदात् पृथिव्य
तेजोवायुवृत्तिः ॥ तत्र शीतो जले उष्णस्तेजसि ॥ अनुष्णाशीतः पृथिवीवाय्वोः रूपादि
चतुष्टयं पृथिव्यां पाकजमनित्यंच ॥ अन्यत्रापाकजं नित्यमनित्यंच ॥ नित्यगतं नित्यं॥
अनित्यगतमनित्यम् ॥ एकत्वादिव्यवहारहेतुः संख्या ॥ नवद्रव्यवृत्तिः ॥ एकत्वादिपरा
र्धपर्यंता ॥ एकत्वं नित्यगतं नित्यं ॥ अनित्यगतमनित्यम् ॥ द्वित्वादिकं सर्वत्रानित्यमेव॥

त· मानव्यवहारासाधारणकारणं परिमाणम् ॥ सर्वद्रव्यवृत्ति। तच्चतुर्विधं ॥ अणु महद्दीर्घं सं·
३ ह्रस्वंचेति ॥ पृथग्व्यवहारासाधारणकारणंपृथक्त्वं ॥ सर्वद्रव्यवृत्ति ॥ संयुक्तव्यवहार
हेतुः संयोगः ॥ सर्वद्रव्यवृत्तिः ॥ संयोगनाशको गुणो विभागः ॥ सर्वद्रव्यवृत्तिः परा
परव्यवहारासाधारणकारणे परत्वापरत्वे ॥ तेच द्विविधे ॥ दिक्कृते कालकृते चेति ॥ दूर
स्थे दिक्कृतं परत्वं ॥ समीपस्थे दिक्कृतमपरत्वं ॥ ज्येष्ठे कालकृतं परत्वम् ॥ कनिष्ठे कालकृत
मपरत्वं ॥ आद्यपतनासमवायिकारणं गुरुत्वं ॥ पृथिवीजलवृत्ति ॥ आद्यस्यंदनासम
वायिकारणंद्रवत्वं ॥ पृथिव्यप्तेजोवृत्ति ॥ तत्द्विविधं ॥ सांसिद्धिकंनैमित्तिकंचेति ॥ ३

लवणकटुकषायतिक्तभेदात् षड्विधः ॥ पृथिवीजलवृत्तिः ॥ पृथिव्यांषड्विधः ॥ जले
मधुर एव ॥ घ्राणग्राह्योगुणोगंधः ॥ सद्विविधः ॥ सुरभिरसुरभिश्च पृथ्वीमात्रवृत्तिः
॥ त्वगिंद्रियमात्रग्राह्योगुणःस्पर्शः सचत्रिविधः ॥ शीतोष्णानुष्णाशीतभेदात् पृथिव्य
तेजोवायुवृत्तिः ॥ तत्रशीतोजलेउष्णस्तेजसि ॥ अनुष्णाशीतः पृथिवीवाय्वोः रूपादि
चतुष्टयंपृथिव्यांपाकजमनित्यंच ॥ अन्यत्रापाकजंनित्यमनित्यंच ॥ नित्यगतंनित्यं॥
अनित्यगतमनित्यम् ॥ एकत्वादिव्यवहारहेतुः संख्या ॥ नवद्रव्यवृत्तिः ॥ एकत्वादिपरा
र्धपर्यंता ॥ एकत्वंनित्यगतंनित्यं ॥ अनित्यगतमनित्यम् ॥ द्वित्वादिकंसर्वत्रानित्यमेव॥

सांसिद्धिकंजले ॥ नैमित्तिकंपृथिवीतेजसोः ॥ पृथिव्यांलाक्षादावग्निसंयोगजंद्रवत्वं ते
जसिसुवर्णादौ ॥ चूर्णादिपिंडीभावहेतुर्गुणः स्नेहः ॥ जलमात्रवृत्तिः ॥ श्रोत्रग्राह्योगुणः
शब्दः ॥ आकाशमात्रवृत्तिः ॥ सद्विविधः ॥ ध्वन्यात्मकोवर्णात्मकश्चेति ॥ ध्वन्यात्मकोभेर्या
दौ ॥ वर्णात्मकः संस्कृतादिभाषारूपः ॥ सर्वव्यवहारहेतुर्ज्ञानंबुद्धिः ॥ साद्विधा ॥ स्मृ
तिरनुभवश्च ॥ संस्कारमात्रजन्यंज्ञानं स्मृतिः ॥ तद्भिन्नंज्ञानमनुभवः ॥ सद्विविधः ॥ य-
थार्थोऽयथार्थश्च तद्वतितत्प्रकारकानुभवोयथार्थः ॥ यथायंघटइति ॥ सैवप्रमेत्युच्यते ॥
तदभाववतितत्प्रकारकश्चायथार्थः ॥ यथाशुक्ताविदंरजतमिति ॥ यथार्थानुभवश्चतुर्वि

त॰ ४

धः ॥ प्रत्यक्षानुमित्युपमितिशाब्दभेदात् ॥ तत्करणमपिचतुर्विधं ॥ प्रत्यक्षानुमानो
पमानशब्दभेदात् ॥ व्यापारवत् असाधारणकारणं करणं ॥ अनन्यथासिध्दत्वे सतिका
र्यनियत पूर्ववृत्तित्वं कारणत्वं ॥ कार्यंप्रागभावप्रतियोगि ॥ कारणंत्रिविधं ॥ समवा
य्यसमवायिनिमित्तभेदात् ॥ यत्समवेतंकार्यमुत्पद्यतेतत्समवायिकारणं ॥ यथातंतवःपट
स्य ॥ पटश्चस्वगतरूपादेः ॥ कार्येणकारणेनवासहैकस्मिन्नर्थे समवेतत्वेसतियत्कारणं
तत् असमवायिकारणं ॥ यथातंतुसंयोगः पटस्य ॥ तंतुरूपं पटरूपस्य ॥ तदुभयभिन्नंकारणं
निमित्तकारणं ॥ यथातुरीवेमादिकं पटस्य ॥ तदेतत् त्रिविधकारणमध्येयदसाधारणकार

णं तदेव करणं ॥ तत्र प्रत्यक्षज्ञानकरणं प्रत्यक्षं ॥ इंद्रियार्थसन्निकर्षजन्यं ज्ञानं प्रत्यक्षं ॥ तत् द्विविधं ॥ निर्विकल्पकं सविकल्पकं चेति ॥ तत्र निष्प्रकारकं ज्ञानं निर्विकल्पकं ॥ किंचिदिदमितिवस्तुमात्रावगाहिज्ञानं ॥ सप्रकारकं ज्ञानं सविकल्पकम् ॥ यथा डित्थोयंब्राह्मणोयंश्यामोयं पाचकोयमिति ॥ प्रत्यक्षज्ञानहेतुरिंद्रियार्थसन्निकर्षः षड्विधः ॥ संयोगः ॥ संयुक्तसमवायः ॥ संयुक्तसमवेतसमवायः ॥ समवायः ॥ समवेतसमवायः ॥ विशेषणविशेष्यभावश्चेति ॥ चक्षुषा घटप्रत्यक्षजनने संयोगः सन्निकर्षः ॥ १ ॥ घटरूपप्रत्यक्षेसंयुक्तसमवायः ॥ चक्षुः संयुक्ते घटेरूपस्यसमवायात् ॥ २ ॥ रूपत्वसामान्यप्रत्यक्षेसंयुक्तसमवे

त॰ त समवायः ॥ चक्षुःसंयुक्ते घटे रूपं समवेतं तत्र रूपत्वस्य समवायात् ॥ श्रोत्रेण शब्दसाक्षा सं॰
५ त्कारे समवायः सन्निकर्षः ॥ कर्णविवरवृत्त्याऽऽकाशस्य श्रोत्रत्वात् ॥ शब्दस्याकाशगुण
त्वात् ॥ गुणगुणिनोश्च समवायात् ॥ शब्दत्वसाक्षात्कारे समवेतसमवायः सन्निकर्षः ॥
श्रोत्रसमवेते शब्दे शब्दत्वस्य समवायात् ॥ अभावप्रत्यक्षे विशेषणविशेष्यभावः स
न्निकर्षः ॥ घटाभाववद्भूतलमित्यत्र चक्षुःसंयुक्ते भूतले घटाभावस्य विशेषणत्वात् ॥ अ
नुमितिकरणमनुमानं ॥ परामर्शजन्यं ज्ञानमनुमितिः ॥ व्याप्तिविशिष्टपक्षधर्मताज्ञा
नं परामर्शः ॥ यथा वन्हिव्याप्यधूमवान् पर्वत इति ॥ तज्जन्यं पर्वतो वन्हिमानिति ज्ञानम ६

नुमितिः ॥ यत्रयत्र धूमस्तत्राग्निरिति साहचर्यं नियमोव्याप्तिः ॥ व्याप्यस्य पर्वतादि वृत्तित्वं पक्षधर्मता ॥ अनुमानं द्विविधं ॥ स्वार्थं परार्थंच ॥ स्वार्थंस्वानुमितिहेतुः ॥ तथाहि ॥ स्वयमेवभूयोदर्शनेनयत्र धूमस्तत्राग्निरिति महानसादौव्याप्तिं गृहीत्वा पर्वतसमीपं गतस्तद्गतेचाग्नौसंदिहानः पर्वते धूमं पश्यन् व्याप्तिं स्मरति ॥ यत्रयत्र धूमस्तत्राग्निरिति ॥ तदनंतरं वन्हिव्याप्य धूमवान् अयं पर्वत इतिज्ञानमुत्पद्यते ॥ अयमेवलिंगपरामर्शो इत्युच्यते ॥ तस्मात्पर्वतो वन्हिमानिति ज्ञानमनुमितिरुत्पद्यते ॥ तदेतत्स्वार्थानुमानं ॥ यत्तुस्वयं धूमादग्निमनुमाय परप्रतिपत्यर्थं पंचावयववाक्यमप्रयुंक्ते तत्परार्थानुमानम् ॥ यथा पर्वतोवन्हिमान्

॥ धूमवत्वात् ॥ योयो धूमवान् सोऽग्निमान्यथामहानसं ॥ तथाचायंतस्मात्तथेति ॥ सं.
अनेनप्रतिपादिताल्लिंगात्परोप्यग्निंप्रतिपद्यते ॥ प्रतिज्ञाहेतूदाहरणोपनयनिगमनानि
पंचावयवाः ॥ पर्वतोवन्हिमानितिप्रतिज्ञा ॥ धूमवत्वादितिहेतुः ॥ योयो धूमवान्स
वन्हिमानित्युदाहरणं ॥ तथाचायमित्युपनयः ॥ तस्मात्तथेतिनिगमनं ॥ स्वार्थानुमि
तिपरार्थानुमित्योर्लिङ्गपरामर्श एवकारणं ॥ तस्माल्लिंगपरामर्शोऽनुमानं ॥ लिंगंत्रिवि
धम् ॥ अन्वयव्यतिरेकिकेवलान्वयिकेवलव्यतिरेकिचेति ॥ अन्वयेनव्यतिरेकेणव्या
प्तिमदन्वयव्यतिरेकि ॥ यथावन्हौसाध्ये धूमवत्वं ॥ यत्रयत्र धूमस्तत्राग्निरित्यन्वयव्या ६

प्तिः ॥ ह्रदमहानसादिर्दृष्टांतः ॥ अन्वयमात्रव्याप्तिकं केवलान्वयि यथाघटोभिधेयः
प्रमेयत्वात्पटवत् अत्रप्रमेयत्वाभिधेयत्वयोर्व्यतिरेकव्याप्तिर्नास्ति ॥सर्वस्याप्यभिधे
यत्वात् ॥ प्रमेयत्वाच्च ॥ व्यतिरेकमात्रव्याप्तिकं केवलव्यतिरेकि ॥ यथापृथिवीइतरे
भ्योभिद्यते गंधवत्वात् ॥ यदितरेभ्योनभिद्यते नतद्गंधवद्यथाजलं ॥ नचेयंतथा॥
तस्मात्तथेति ॥ अत्रयद्गंधवत्तदितरभिन्नमित्यन्वयदृष्टांतोनास्ति ॥ पृथिवीमात्रस्य
पक्षत्वात् ॥ संदिग्धसाध्यवान्पक्षः ॥ यथाधूमवत्वेहेतौपर्वतः॥ निश्चितसाध्यवान्
सपक्षः ॥ यथामहानसं॥निश्चितसाध्याभाववान्विपक्षः ॥ यथातत्रैवन्हृदः ॥सव्य

न· ७ भिचारविरुध्दसत्प्रतिपक्षासिध्दबाधिताः पंचहेत्वाभासाः ॥ सव्यभिचारोऽनैकांतिकः ॥ सं· ७
सत्रिविधः ॥ साधारणाऽसाधारणानुपसंहारिभेदात् तत्रसाध्याभाववद्वृत्तिःसाधारणो
ऽनैकांतिकः ॥ यथापर्वतोऽग्निमान् प्रमेयत्वात् इतिप्रमेयत्वस्यवन्ह्यभाववतिन्हृदे विद्य
मानत्वात् ॥१॥ सर्वसपक्षविपक्षव्यावृत्तोहेतुरसाधारणः ॥ यथाशब्दोनित्यःशब्दत्वात् ॥
शब्दत्वं सर्वेभ्योनित्येभ्योअनित्येभ्योव्यावृत्तंशब्दमात्रवृत्ति ॥२॥ अन्वयव्यतिरेकदृष्टांतर
हितोऽनुपसंहारी यथासर्वमनित्यं प्रमेयत्वात् अत्रसर्वस्यापिपक्षत्वात् दृष्टांतोनास्ति
॥३॥ साध्याभावव्याप्तोहेतुर्विरुध्दः यथाशब्दोनित्यःकार्यत्वादिति॥कार्यत्वंनित्यत्वाभावे

न अनित्यत्वेन व्याप्तं ॥ यस्य साध्याभावसाधकं हेत्वंतरं विद्यते स सत्प्रतिपक्षः ॥ यथा
शब्दो नित्यः श्रावणत्वात्॥ शब्दत्ववत्॥ शब्दोऽनित्यः कार्यत्वात् घटवत्॥ असिध्दस्त्रिवि
धः॥ आश्रयासिध्दः स्वरूपासिध्दो व्याप्यत्वासिध्दश्चेति ॥ तत्राश्रयासिध्दो यथा ॥ गगना
रविंदं सुरभि अरविंदत्वात् अत्र गगनारविंदमाश्रयः स च नास्त्येव ॥१॥ स्वरूपासिध्दो यथा श
ब्दो गुणश्चाक्षुषत्वात् ॥ अत्र चाक्षुषत्वं शब्दे नास्ति ॥ शब्दस्य श्रावणत्वात् ॥२॥ सोपाधिको-
व्याप्यत्वासिध्दः ॥ साध्यव्यापकत्वे सति साधनाव्यापकत्वमुपाधित्वं ॥ साध्यसमानाधिकर
णात्यंताभावाप्रतियोगित्वं साध्यव्यापकत्वं ॥ साधनवन्निष्ठात्यंताभावप्रतियोगित्वं सा

धनाव्यापकत्वम् ॥ यथापर्वतो धूमवान् वन्हिमत्वादित्यत्रार्द्रेंधन संयोगउपाधिः ॥ यत्र
यत्र धूमस्तत्रार्द्रेंधनसंयोगइतिसाध्यव्यापकता ॥ यत्रयत्र वन्हिस्त त्रार्द्रेंधनसंयोगो नास्ति
॥ अयोगोलके आर्द्रेंधनाभावात् इतिसाधनाव्यापकता एवंच सध्यव्यापकत्वेसतिसाध
नाव्यापकत्वादार्द्रेंधनसंयोगउपाधिः ॥ सोपाधिकत्वाद्वन्हिमत्व मव्याप्यत्वासिध्दम् ॥ ४ ॥
यस्यसाध्याभावः प्रमाणांतरेण निश्चितः सबाधितः ॥ यथावन्हिरनुष्णोद्रव्यत्वादिति ॥ अ
त्रानुष्णत्वंहि साध्यम् तदभावउष्णत्वं ॥ तत्स्पार्शनप्रत्यक्षेण गृह्यतइतिबाधितं ॥ व्याख्या
तमनुमानं ॥ उपमितिकरणमुपमानं ॥ संज्ञासंज्ञिसंबंधज्ञानमुपमितिः ॥ तत्करणंसादृश्य

ज्ञानं ॥ अतिदेश्यवाक्यार्थस्मरणमवांतरव्यापरः ॥ तथाहि ॥ कश्चिद्गवयशब्दार्थमजानन्कुतश्चि-
दारण्यकपुरुषाद्गोसदृशोगवयपदवाच्यइतिश्रुत्वावनंगतोवाक्यार्थंस्मरन्गोसदृशंपिंडंपश्यति
तदनंतरमसौगवयपदवाच्यइत्युपमितिरुत्पद्यते ॥ आप्तवाक्यंशब्दः आप्तस्तुयथार्थवक्ता ॥ वाक्यं
पदसमूहः ॥ यथागामानयेति ॥ शक्तंपदं ॥ अस्मात्पदादयमर्थोबोध्दव्यइतिईश्वरसंकेतःशक्तिः
॥ आकांक्षायोग्यतासंनिधिश्चवाक्यार्थज्ञानेहेतुः पदस्यपदांतरव्यतिरेकप्रयुक्तान्वयाननुभाव
कत्वमाकांक्षा ॥ अर्थाबाधोयोग्यता ॥ पदानामविलंबेनोच्चारणंसंनिधिः ॥ आकांक्षादिरहितंवा
क्यमप्रमाणम् ॥ यथागौरश्वःपुरुषोहस्तीतिनप्रमाणं ॥ आकांक्षाविरहात् ॥ अग्निनासिंचेदि-

त. तिनप्रमाणं ॥ योग्यताविरहात् ॥ प्रहरे प्रहरेऽसहोच्चारितानिगामानयेत्यादिपदानिनप्रमाणं सं.
१ सान्निध्याभावात् ॥ वाक्यंद्विविधं ॥ वैदिकं लौकिकंचेति ॥ वैदिकमीश्वरोक्तत्वात्सर्वमेवप्रमा
णं लौकिकंत्वाप्तोक्तं प्रमाणमन्यदप्रमाणं ॥ वाक्यार्थज्ञानंशाब्दज्ञानं ॥ तत्करणंशब्दः ॥ य
थार्थानुभवोनिरूपितः ॥ अयथार्थानुभवस्त्रिविधः संशयविपर्ययतर्कभेदात् ॥ एक-
स्मिन्धर्मिणिविरुद्धनानाकोटिकं ज्ञानंसंशयः ॥ यथास्थाणुर्वापुरुषोवेति ॥ मि
थ्याज्ञानं विपर्ययः यथाशुक्तौरजतमिति ॥ व्याप्यारोपेणव्यापकारोपस्तर्कः ॥ यदिवन्हि १
र्नस्यात्तर्हिधूमोपिनस्यादिति ॥ स्मृतिरपियथार्थाऽयथार्थाच ॥ प्रमाजन्यायथार्था ॥ अप्रमाज

न्या अयथार्था ॥ सर्वेषामनुकूलतयावेदनीयं सुखम् प्रतिकूलतयावेदनीयं दुःखं ॥ इच्छा कामः ॥ क्रोधो द्वेषः ॥ कृतिः प्रयत्नः ॥ विहितकर्मजन्यो धर्मः ॥ निषिद्धकर्मजन्यस्त्वधर्मः ॥ बुद्ध्यादयोऽष्टावात्ममात्रविशेषगुणाः ॥ बुद्धीच्छाप्रयत्ना नित्या अनित्याश्च ॥ नित्या ईश्वरस्य ॥ अनित्या जीवस्य ॥ संस्कारस्त्रिविधः ॥ वेगो भावना स्थितिस्थापकश्च ॥ वेगाख्यः पृथिव्यादिचतुष्टयमनोवृत्तिः ॥ अनुभवजन्या स्मृतिहेतुर्भावना ॥ आत्ममात्रवृत्तिः ॥ अन्यथाकृतस्य पुनस्तदवस्थापादकः स्थितिस्थापकश्च ॥ कटादिपृथिवीवृत्तिः ॥ चलनात्मकं कर्म ॥ ऊर्ध्वदेशसंयोगहेतुः उत्क्षेपणं ॥ अधोदेशसंयोगहेतुरपक्षेपणं ॥ शरीरसन्नि

कृष्टसंयोगहेतुराकुंचनं ॥ शरीरविप्रकृष्टसंयोगहेतुः प्रसारणं ॥ अन्यत्सर्वं गमनमेव ॥ नि
त्यमेकमनेकानुगतम् सामान्यं ॥ द्रव्यगुणकर्मवृत्ति ॥ परं सत्ता ॥ अपरं द्रव्यत्वादि ॥ नित्यद्र
व्यवृत्तयोव्यावर्तकाविशेषाः अनंताएव ॥ नित्यसंबंधः समवायः ॥ अयुतसिद्धवृत्तिः ॥ ययो
र्मध्ये एकमपराश्रितमेवावतिष्ठते ॥ तावयुतसिद्धौ ॥ यथावयवावयविनौ गुणगुणिनौ ॥
क्रियाक्रियावंतौ जातिव्यक्ती विशेषनित्यद्रव्येचेति ॥ अनादिः सांतः प्रागभावः ॥ उत्पत्तेः
पूर्वं कार्यस्य सादिरनंतः प्रध्वंसः उत्पत्त्यनंतरं कार्यस्य ॥ त्रैकालिकसंसर्गावच्छिन्नप्रतियो-
गिताकोत्यंताभावः यथा भूतले घटो नास्ति इति ॥ तादात्म्यसंबंधावच्छिन्नप्रतियोगिताकोऽ

न्योन्याभावः ॥ यथाघटः पटोनभवतीति ॥ सर्वेषामेवपदार्थानां यथायथमुक्तेष्वेवांतर्भा
वात् सप्तैव पदार्थाइतिसिध्दम् ॥ कणादन्यायमतयोर्बालव्युत्पत्तिसिध्दये ॥ अन्नंभट्टेन
विदुषारचितस्तर्कसंग्रहः॥ समाप्तिंप्राप्तः ॥ १॥

श्रीमदन्नंभट्टनिर्मिततर्कसंग्रहः श्रीमज्जगद्गुरुश्रृंगेरीशंकराचार्यधारवाड
संस्कृत पाठशाला व्यवस्थापकेन फाटकोपनाम धारिणा गुरुनाथशर्मणा
धारवाड वृत्त मुद्रालये मुद्रितोस्तुसतां मुदे. शालिवाहनशाके १८१० सर्वधा
री नाम संवत्सरे.

विक्रीस तयार.

सूचना- खालीं लिहिलेलीं पुस्तकें धारवाड वृत्त छापखान्यांत व धारवाड संस्कृत पाठशाळेचे व्यवस्थापक रा. रा. गुरुनाथराव फाटक वकील यांजकडे विक्रीस तयार आहेत.

पुस्तकांचीं नांवें.	किंमत.
तर्क संग्रह वाक्यार्थ पट्टाभिरामकृत ——————	·।·
तर्क संग्रह अन्नंभट्टकृत ——————	१-॥·
उपसर्गवृत्ति ——————	१-÷

॥ इति तर्कसंग्रहः समाप्तः ॥